

Μάθημα ΥΜ05

Προφορική ιστορία, μνήμη και τοπικότητα

Περιγραφή: Στο συγκεκριμένο μάθημα στόχος είναι η βαθύτερη κατανόηση της σχέσης ανάμεσα στην τοπική ιστορία, την προφορική ιστορία και τις σπουδές της μνήμης. Αρχικά αποσαφηνίζονται έννοιες που σχετίζονται με τη μνήμη και τα είδη της (κοινωνική μνήμη, συλλογική μνήμη, αντί-μνήμη / λαϊκή μνήμη, διαιρεμένη μνήμη, μετά-μνήμη κ.ο.κ.). Η θεωρητική αυτή προσέγγιση είναι η προϋπόθεση για να συσχετιστεί η έννοια της μνήμης με την προφορική ιστορία και τις μεθόδους της ως διαδικασία ανάδειξης αυτής της πολυμορφίας με την οποία τα κοινωνικά υποκείμενα «θυμούνται» συλλογικά το παρελθόν, το αναπαριστούν στο παρόν και συγκροτούν διαφορετικούς μεταξύ τους και συχνά αντικρουόμενους «λόγους» (discourses). Στο πλαίσιο αυτό, ο τόπος ως βιωμένη εκδοχή του χώρου είναι κομβικός παράγοντας για την παραγωγή τόσο των μνημονικών αναπαραστάσεων για το πρόσφατο παρελθόν όσο και της τοπικής ταυτότητας, όπως αυτή διαμορφώνεται μέσα από τη μνήμη. Το σύνθετο αυτό ζήτημα αντιμετωπίζεται με πραγματολογικό υλικό που αφορά είτε βιωματικές αφηγήσεις για το παρελθόν είτε μνημονικές αναπαραστάσεις του παρελθόντος μέσα από τα τοπικά μνημεία.

Ενδεικτικό διάγραμμα διδασκαλίας (κάθε Τετάρτη 18:00 – 21:00 – αίθουσα Γ)

- 1η συνάντηση: Ενοιολογήσεις της μνήμης I (2/3/22 Β. Δαλκαβούκης)
- 2η συνάντηση: Ενοιολογήσεις της μνήμης II (9/3/22 Β. Δαλκαβούκης)
- 3η συνάντηση: Μνήμη και αφήγηση (16/3/22 Β. Δαλκαβούκης)
- 4η συνάντηση: Ενοιολογήσεις του χώρου / τόπος και μνήμη / «μνημονικοί τόποι» (23/3/22 Β. Δαλκαβούκης)
- 5η συνάντηση: Σεμινάριο προφορικής ιστορίας I (30/3/22 Β. Δαλκαβούκης και Κ. Σγουρόπουλος – ΕΔΙΠ ΤΙΕ)
- 6η συνάντηση: Σεμινάριο προφορικής ιστορίας II (6/4/22 Β. Δαλκαβούκης)
- 7η συνάντηση: Παραδείγματα μνημείων (13/4/22 Β. Δαλκαβούκης)
- 8η συνάντηση: Μνήμη και τραύμα (4/5/22 Α. Παληκίδης Αναπλ. Καθηγητής ΤΙΕ)
- 9η συνάντηση: Παραδείγματα αφηγήσεων (11/5/22 Β. Δαλκαβούκης – Κ. Τσέκου, Δρ. Ιστορίας)
- 10η συνάντηση: Σύνοψη μαθήματος – Ανάλυση εργασιών από τους φοιτητές (18/5/20)

Με πράσινο οι διά ζώσης συναντήσεις – με κίτρινο οι διαδικτυακές

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Thompson, P., *Φωνές από το παρελθόν. Προφορική ιστορία*, Πλέθρον, Αθήνα 2002, μτφρ. Ρ. Β. Μπούσχοτεν & Ν. Ποταμιάνος.
- Halbwachs, M., *Η συλλογική μνήμη*, Παπαζήσης, Αθήνα 2013, μτφρ. Τ. Πλυτά.
- Παπαταξιάρχης Ε. – Παραδέλλης Θ. (επιμ.), *Ανθρωπολογία και παρελθόν. Συμβολές στην κοινωνική ιστορία της νεότερης Ελλάδας*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1993.
- Βουτουρά Ε., Βαν Μπούσχοτεν Ρ., Βερβενιώτη Τ., Δαλκαβούκης Β., Μπάδα Κ. (επιμ.), *Μνήμες και λήθη του ελληνικού εμφυλίου πολέμου*, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.
- Connerton, P., *How societies remember*, Cambridge U.P., Cambridge 1989.
- Nora, P., “Between memory and History. Les Lieux de Memoire”, *Representations* 26 (1989) 7-24.

Υπεύθυνος μαθήματος: Β. Δαλκαβούκης